

A DIGITÁLIS MUNKAREND TAPASZTALATAI A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZETI EGYETEMEN

Papp-Danka Adrienn PhD, egyetemi adjunktus, Magyar Táncművészeti Egyetem
Pedagógia és Pszichológia Tanszék

Lanszki Anita PhD, egyetemi docens, Magyar Táncművészeti Egyetem
Pedagógia és Pszichológia Tanszék

Absztrakt

A COVID-19 megjelenésével Magyarországon kormányrendelet írta elő, hogy a járványhelyzetben a felsőoktatási intézményeknek távoktatás formájában kell teljesíteni folyamatban lévő kurzusaikat. A helyzethez az egyetemeknek rövid időn belül kellett alkalmazkodni a tavaszi félév szorgalmi időszakának egyharmadánál. Különösen nagy kihívás volt ez a Magyar Táncművészeti Egyetemen, ahol a táncos jellegű és képességfejlesztő órákon a személyes jelenlét és a teremadottságok nélkül nehezen képzelhető el fejlődés, de nehézséget jelentett az a kiindulási helyzet is, hogy az intézményben nem volt egységes e-learning gyakorlat, csupán egyes oktatók számára volt mindennapos a digitális eszközök oktatási célú használata. Kutatásunkban feltártuk, milyen oktatási gyakorlatok alakultak ki a Magyar Táncművészeti Egyetem elméleti, valamint gyakorlatorientált, táncos kurzusain, továbbá hogy milyen tapasztalatokra tettek szert az oktatók és a hallgatók a majd' 3 és fél hónapos időszak alatt. Az oktatók (n=65) és hallgatók (n=240) kitöltötték egy eszközhasználatra és kurzus menedzsmentre vonatkozó online kérdőívet, továbbá a válaszadó oktatók közül 13-an strukturált interjúban is részletezték tapasztalataikat. Az oktatók nagy része pozitívan fogadta mindazt, amit a távoktatásból profitálni tudott (pl. új tananyagok készítése, új digitális eszközök megismerése, hallgatókkal való kapcsolat javulása) de érthető módon a tánc online távoktatását sokan lehetetlennek ítélték meg. A hallgatók egy része a saját időbeosztás és az otthoni kényelem miatt élvezte a távoktatást, de számos kritikával illették annak módszereit.

Kulcsszavak: távoktatás, felsőoktatás, művészeti oktatás

1. BEVEZETÉS

A 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet 4. § b) pontja egyetemlátogatási-tilalmat írt elő a COVID-19 járvány okozta veszélyhelyzet idejére. A felsőoktatási intézményeknek biztosítani kellett az oktatás folytonosságát távoktatás formájában, ami azt jelentette, hogy a tavaszi félév egyharmadánál jelenléti oktatásra alapozott tanulás szervezéséről egy hét leforgása alatt távolléti kurzusmenedzselésre kellett átállnia az oktatóknak.

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény a képzés szervezésének módozatai között, a teljes idejű és a részidős képzési formák mellett említi meg harmadikként a távoktatást, mely „sajátos információ-technológiai és kommunikációs taneszközök, valamint ismeretátadási-tanulási módszerek, digitális tananyagok

használatával az oktató és hallgató interaktív kapcsolatára és az önálló hallgatói munkára épülő képzés, amelyben a tanórák száma nem éri el a teljes idejű képzés tanóráinak harminc százalékát” (2011: CCIV. tv. 108.§ 44. pont). Már a fogalmi meghatározás segítségével körülrajzolhatóak azok a kezdeti kihívások, melyekkel a Magyar Táncművészeti Egyetem (továbbiakban MTE) polgárainak, de különösen oktatóinak szembe kellett nézniük.

(1) Az információtechnológiai és -kommunikációs eszközök használata ismeretközlésre, tanulás szervezésre módszertanilag megalapozott rendszerben intézményi szinten nem volt jellemző az MTE-re, csupán az egyes (elsősorban elméleti jellegű órákat tartó) oktatók gyakorlatában találhattuk meg. Kifejezetten nagy kihívást jelentett ez olyan gyakorlatorientált, mozgásalapú kurzusok esetében, amelyek az MTE oktatási rendszerének fő profilját adják. Ezek az órák a rendszeres, személyre szabott fejlesztésnek, a kontakt alkalmakon történő folyamatos visszajelzéseknek és korrekcióknak rendkívüli súlya van.

(2) Különböző médiumokon megjelenő, külső források használata ugyan rendszeresen megjelent az oktatók gyakorlatában az *MTE Vályi Rózsi Könyvtár, Levéltár és Táncudományi Kutatóközpontjának* jóvoltából. Azonban modulárisan felépített digitális tananyagok vagy saját, egyetemi adatbázisok nem álltak az MTE polgárainak rendelkezésre.

(3) A távoktatási kurzusszervezési forma a definíció szerint a tanórák számát a teljes idejű képzés tanóráinak harminc százalékában definiálja. Azonban az MTE táncos, gyakorlati kurzusain azért nem értelmezhető ez a fajta redukció, mert a gyakorlatok nagy része (pl. ugrások, csoportos vagy páros táncok) egyéni elsajátítással és gyakorlással, otthoni környezetben nem kivitelezhető.

A digitális munkarendre történő átállás megszervezése az MTE-n több lépcsőben valósult meg. A fenntartói javaslatokat és kéréseket figyelembe véve az Egyetem először intézkedési tervet dolgozott ki, aztán második lépésben megtörtént az oktatók igény szerinti eszközhasználati felkészítése, végül a harmadik lépésben az egyes oktatók elkészítették saját kurzusaikra vonatkozó ütemtervüket és számonkérési stratégiájukat. A szorgalmi időszak oktatásszervezési kérdésein túl a vizsgarend specialitásaira és a felvételi eljárásra is megoldást kellett keresni, amely részben felülírta a korábbi gyakorlatot.

A digitális munkarendre történő átállás rendkívüli helyzetet jelentett Egyetemünk számára. A legalaposabb tervezés ellenére is számos kihívással kellett szembenéznünk, ám az időszak számottevő pozitív tapasztalattal is gazdagította az oktatási gyakorlatot. A tanulmány célja, hogy összegezze a 2020. tavaszán kezdődött távoktatási időszak tanulságait, és megfogalmazza a további fejlesztési irányokat.

A tanulmány első felében megvizsgáljuk, melyek a digitális munkarend eddigi tapasztalatai hazai és nemzetközi viszonylatban. Ezt követően részletesen bemutatjuk, hogy pontosan milyen stratégiát alakított ki az MTE a megváltozott és rapid módon megjelenő digitális munkarendre, valamint ismertetjük a „Távoktatás az MTE-n” elnevezésű kutatásunk eredményeit. A tanulmány befejező részében összegezzük az intézményi tapasztalatokat összehasonlítva a hazai és nemzetközi szinten már nyilvánosságra került kutatási eredményekkel, majd a tanulságok mentén ajánlásokat fogalmazunk meg.

2. A DIGITÁLIS MUNKAREND TAPASZTALATAI NEMZETKÖZI VISZONYLATBAN

A pandémiás helyzet által támasztott kihívások nem tettek különbséget országok között – univerzálisan, nemzetközi szinten jelentek meg olyan problémák és nehézségek, amelyeket így vagy úgy kezelni kellett. Ilyen volt többek között a face-to-face oktatásról az online oktatásra való átállás, a mérés-értékelési eljárások megváltoztatása, a külföldi hallgatók hazautazásának és teljesítésének ügye, valamint a hallgatók és oktatók mentális állapotának és mentális egészségének kérdésköre (Sahu, 2020).

Fontos tanulságként szolgálhat, ha tájékozódunk nemzetközi egyetemek reakcióiról és intézkedéseiről, mert vélhetően van köztük olyan, amely adaptálásra érdemes.

Kínában például a Beijing Normal University (BNU) a tavaszi félévre felállított egy ún. support team-et, aminek elsősorban az volt a feladata, hogy a teljes egyetemi közeg számára támogatást és segítséget nyújtson az online felületek használatában és az online kurzusok menetében. Ebből a teamből kerültek ki az oktatási asszisztensek, akik elsősorban a hallgatóknak segítettek, hogy mindenki maradéktalanul részt tudjon venni a digitális oktatásban, azok is, akik szegényebb körülmények között élnek. A team feladata volt az is, hogy információt gyűjtsön az online kurzusokon használt digitális eszközökről, a kurzusok menetéről és a hallgatók felkészültségéről. A tavaszi félév kezdete után 6 héttel úgy ítélték meg, hogy az online oktatás sikeresen zajlik: a hallgatók élvezik az online tanulást és az oktatók úgy látják, hogy sokkal aktívabbak a hallgatóik az online térben mint a tanteremben voltak (Zhu & Liu, 2020).

Egy spanyol egyetemen célzottan a hallgatók teljesítményét kezdték el vizsgálni, és arra voltak kíváncsiak, hogy a pandémia miatt javul-e vagy romlik-e a hallgatói teljesítmény. A kontrollcsoportos kísérletből az derült ki, hogy a pandémia szignifikánsan pozitív hatással volt a hallgatói teljesítményre, olyan kurzuson is, ahol a távoktatás miatt nem változtattak a kurzus követelményein és olyan kurzuson is, ahol viszont az oktatók megnövelték a hallgatói beadandók számát. További következtetésként azt fogalmazták meg a kutatók, hogy míg a pandémia előtt nem volt jellemző a hallgatókra a folyamatos tanulási stratégia (hanem kampanyyszerűen tanultak egy-egy számonkérésre), addig a távoktatás miatt stratégiát váltottak, rendszeresebben tanulnak, készülnek és ezáltal növekedik a tanulás hatékonysága is (Gonzalez et al., 2020).

A hazai egyetemeken közül is inkább a hallgatói reakciókra és tapasztalatokra fókuszáltak a kutatások. Az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán felvett hallgatói mérés szerint a válaszadók (n=609) közepesen elégedettek a távoktatással (az 1-5-ig tartó skálán mért átlag értéke 2,99). Több mint 60%-uk előnyként éli meg a rugalmas időbeosztást és az otthonról tanulási kényelmét, valamint 40%-uk kedveli, hogy a digitális tartalmak és kommunikációs formák bármikor visszakereshetőek. Viszont nehézségként élik meg a tanulás társas támogatottságának hiányát (82%), a feladatok önálló menedzselését (69%), és azt, hogy nincs igazán tanítás, csak feladatok és számonkérés (65%). A hallgatók a felmérésben lehetőséget kaptak arra is, hogy kifejtsek, milyen segítségre lenne szükségük a jövőben egy hasonló hely-

zetben. Az alábbiakat fogalmazták meg: az oktató segítőkész és elérhető legyen, reagáljon a visszajelzésekre; több magyarázat és tanulástámogatás legyen (online óra, konzultáció, megosztott videó, hangos ppt); egyértelmű, pontos, világos instrukciók legyenek a beadandó feladatokhoz; rugalmasak, megértőek és türelmesek legyenek az oktatók az online felületek kezelésében, különösen a követelmények teljesítésével kapcsolatban (pl. feladatok feltöltése). A szerzők azt a fő következtetést vonták le a kutatásból, hogy a tanulási-tanítási folyamat döntően egy kommunikációs folyamat, amelynek minősége kevésbé múlik a digitális és technológiai megoldásokon, viszont annál inkább múlik a személyek hozzáállásán, az emberi tényezőn (Serfőző et al., 2020).

Érdekes a hazai közegben "lehangosabbnak" számító hallgatói visszhangot is meghallani, amely a HÖÖK (Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája) által bonyolított felmérésből származik. A távoktatás hatásáról 22 egyetem 279 szakának hallgatói nyilatkoztak. A kérdőívet kitöltők (n=17 605) csupán 40%-a volt összességében elégedett a távoktatással, 65%-uk pedig inkább a hagyományos tantermi órákat választaná. A válaszadók 42%-a szerint a kontakt órákat a járványhelyzetet követően is ki lehetne váltani távoktatással (HÖÖK, 2020).

Ami az oktatói visszajelzéseket és azon belül is a művészeti oktatást illeti, ves-sünk egy pillantást Gócza (2020) interjújára. A szerző három művészeti egyetem egy-egy oktatóját kérdezte meg arról, milyen veszteségekkel és örömmel járt a távoktatás időszaka a művészeti felsőoktatásban. A mozdulatok oktatásával kapcsolatban Lőrinc Katalin (MTE) elmondta, hogy az elmúlt időszak nagy hozadéka, hogy alaposabban lehetett elemezni az egyéni mozdulatokat a hallgatók videóinak visszajátszásával, valamint a közlekedéssel megspórolt időt is effektív tanári munkává lehetett átalakítani. Novák Eszter (SZFE) szerint a hallgatók tudásvágya megsokszorozódott az elmúlt időszakban és jobban megismerte a hallgatók ér-zelmeit és szociális körülményeit. Bocsárdi (Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem) kiemelte, hogy online többet és mélyebben van együtt a hallgatókkal, valamint rugalmasabb a tanóra szervezése is. Bocsárdi szerint a technológia kinagyítja az emberek egymáshoz való viszonyát.

Ezzel szemben mindhárman negatívumként említették, hogy a beküldött anyagok javítása, elemzése megtöbbszörözte a személyes jelenléti oktatáshoz képest a tanári időráfordítást. Bocsárdi úgy vélte, mivel minden hallgató videófelvételeket küld be, a beadandók formátuma óhatatlanul a filmnyelvi megjelenítés felé fordulást eredményezte. Ugyan a közös élmény és a közösségi visszacsatolás tere lehet a konferenciabeszélgetés, viszont Novák szerint a közös zenélés semmiképp sem valósulhat meg az elcsúszások miatt, pláne nem a közös éneklés alapélménye, Lőrinc pedig úgy vélte, hogy online nem lehet megérinteni egymást. Novák szerint az előadóművészet oktatásának alapvetően határt szab az online lét, éppen ezért az SZFE-n a vizsgafilmek forgatása, a vizsgaelőadásokra való felkészülés nem tudott maradéktalanul megvalósulni. Emellett mindhárom oktató kiemelte, hogy a közösségi felületeken és az interneten jellemző lett a túlzott mennyiségű és vegyes minőségű önmegjelenítés. Azonban mindhárman egyetértettek abban, hogy a műelemzés mélyebben jelent meg a távoktatás időszaka alatt a művészeti felsőoktatásban.

3. DIGITÁLIS MUNKAREND AZ EGYETEMEN

3.1. Előzmények - oktatási módszerek a pandémia előtt

Az MTE-n két intézetben, bolognai rendszerben zajlik az oktatás. A Táncművészképző Intézetben klasszikus balett, moderntánc, néptánc és színházi tánc specializáción folyik a táncművészek nappali képzése, míg a Koreográfus- és Táncpedagógus-képző Intézetben koreográfus, valamint táncos és próbavezető szakon (ez utóbbin belül hat specializáción: divattánc, modern társastánc, színházi tánc, néptánc, modern-tánc és klasszikus balett) lehet akár esti képzési formájában is BA-diplomát szerezní. Az Intézet mesterképzése az öt szakirányra (klasszikus balett, moderntánc és modern társastánc, néptánc, táncörténet és -elmélet) akkreditált táncanár szak. Mindkét intézet képzéseiben megjelennek táncos-jellegű, gyakorlatorientált kurzusok és elméleti oktatás is.

A táncos tanórákon a mozgások, az érintés, a folyamatos egyéni és közösségi visszajelzések és a technikák imprintingje jelentik az alapot. A táncos kurzusok értékelése többnyire komplex, bizottságok előtti döntéshelyzeteket foglal magába. Az elméleti órák többsége frontális előadást jelent, a kurzusok végén a hallgatók többnyire szemináriumi dolgozatot írnak, valamint szóban vagy írásban vizsgáznak.

A pandémiás helyzetet megelőzően az MTE-n szigetszerűen jelent meg a digitális eszközök tudatos, tervszerű használata. Lanszki (2016) 2015 óta alkalmazza a digitális történetmesélést médiaismeret kurzusán a hallgatók pályamotivációjának feltárására. Emellett Lanszki és Bólya (2018) kísérleti jelleggel kétféle tanulástámogató keretrendszert (LMS=Learning Management System) is sikerrel alkalmazott az MTE angol nyelvű képzésén a kontakt órák multimédia-forrásokkal való kiegészítése, és a kurzustartalmak és -feladatok strukturálása érdekében.

A táncos órákon rendre előkerülnek az interneten megtalálható videófelvevételek, táncörténet órákon pedig az előadások. Lőrinc (2018) óráján a saját mozgásról készült videó elemzése az önreflexió fejlesztésének eszköze.

Minden oktató és hallgató rendelkezésére állnak továbbá az MTE hálózatából előfizetett tudományos és művészeti adatbázisok, valamint a bármilyen hálózatról elérhető, tematikusan rendszerezett és a táncstudomány és -pedagógia szempontjából releváns folyóiratok és online elérhető könyvek (<http://mte.eu/konyvtar/>).

Közvetlenül a pandémia kitörése előtt, 2020 februárjában egy rektori utasításnak köszönhetően az MTE-n megalakult az Oktatásinformatikai és Módszertani Bizottság, amelynek célja, hogy tudományos és koordinációs testületként rendszerbe szervezze az infokommunikációs technológiák oktatásba történő integrációját, valamint koordinálja a módszertani és a szemléleti innovációk kidolgozását és megvalósítását.¹

3.2. A félév menete digitális munkarendben, távoktatással

A járványügyi helyzet beálltával az MTE a fenntartó minisztérium előírásainak megfelelően kidolgozott egy általános intézkedési tervet az Egyetem oktatási alapfeladatainak távoktatási formában történő megvalósításával kapcsolatban. Az intézkedési

.....
¹ 1/2020 (02.12.) számú rektori utasítás Oktatásinformatikai és Módszertani Bizottság létrehozásáról

terv nem írta elő az oktatók számára azt, hogy milyen platformokat használjanak a távoktatás során, azt viszont ütemtervben kellett rögzíteniük, hogy az egyes kurzusokon milyen időbeosztásban és milyen tematikával (változatlan vagy módosított) haladnak tovább a digitális oktatási rendben.

Az MTE oktatási gyakorlatában ekkor nem létezett zárt rendszerű, minden oktató számára rendelkezésre álló LMS, és az oktatók közül is csak néhányan használtak digitális eszközöket kurzusaik támogatására. Az MTE Pedagógia és Pszichológia Tanszéke gyorsan reagálva a hirtelen fellépő helyzetre, készített az oktatók számára egy útmutatót arról, hogy távoktatásban milyen pedagógiai módszereket és ezekhez milyen digitális eszközöket érdemes használni. Az útmutatóban javasolt eszközökhöz videokonferenciás rapid oktatást tartottunk az érdeklődő kollégák számára azért, hogy például a Zoom, a Google Meet vagy a CourseGarden használatában könnyebben eligazodjanak.

Ami az oktatás módszertani megoldásait illeti, az ismeretközlés és a gyakoroltatás alapvetően háromféleképpen valósult meg a távoktatásban:

- Az oktatók egy része ún. konzerv videókat készített otthonában, majd ezeket (egyéb forrásanyagokkal együtt) vagy elküldte emailben, vagy feltöltötte Facebook csoportba, LMS-be, megosztott mappába a hallgatók számára.
- Elsősorban a táncos-jellegű kurzusok oktatói rendszeres időközönként "live", élő órákat tartottak valamely videokonferencia-eszköz használatával.
- Volt olyan oktató is, aki mindkét megoldást használta: időnként csak forrásokat osztott meg (legyen az saját maga által készített videó vagy egyéb), máskor pedig videokonferenciás órát tartott.

Az ismeretek elsajátításának mérését-értékelését az alábbi módokon oldották meg oktatóink:

- rendszeresen adtak kisebb, megoldandó feladatokat a hallgatóknak;
- félév végi, nagyobb volumenű beadandót kértek;
- hallgatói projektmunkát menedzseltek;
- szóban vizsgáztattak videokonferencián;
- írásban vizsgáztattak online teszt használatával.

Meg kell említenünk azt is, hogy a bizottságok előtti, termi vagy színpadi táncos-jellegű év végi vizsgák és zárókoncertek a járványhelyzet ideje alatt egyáltalán nem valósultak meg. Ezekre későbbi időpontokban kerülhetett csak sor.

4. KUTATÁSI EREDMÉNYEK

Fontosnak tartottuk, hogy ebben a rendkívüli helyzetben felmérjük mind az oktatók, mind pedig a hallgatók távoktatásban szerzett tapasztalatait, ezért 2020. áprilisában mindkét célcsoportban elindítottuk a méréseket.

A vizsgálatban online kérdőívet használtunk. Az Egyetem oktatóinak 72%-a kitöltötte a kérdőívünket (n=65), az összes aktív hallgató közül pedig 51% adott

választ (n=240). Ez a viszonylag magas válaszadási hajlandóság egy önkéntes kérdőív nagyon kedvezőnek tekinthető.

A kérdések három tartalmi egységet fedtek le: az első kérdéscsoportban a korábban jellemző digitális eszközhasználatot hasonlítottuk össze a távoktatásban jellemző digitális eszköz-használati szokásokkal; a második kérdéscsoport a távoktatás pedagógiai vetületeire vonatkozott; míg a harmadik kérdéscsoport segítségével az egyetemi polgárok attitűdjét mértük fel a digitális technológia és a távoktatás iránt.

Látva a kérdőív nyílt végű kérdéseire adott válaszokat, kiemeltünk az online kérdőív kérdéssorából 5 elemet, és strukturált interjút készítettünk 13 olyan oktatóval, aki a kérdőívet is kitöltötte. Így a kvantitatív elemzéseket további adatokkal tudjuk kiegészíteni.

4.1. Az oktatói célcsoportban végzett mérés eredményei

Az MTE képzési és oktatási jellegéből fakadóan az oktatókat 3 nagyobb csoportba sorolhatjuk aszerint, hogy milyen típusú kurzust oktatnak: (1) elméleti kurzusokat, (2) táncos, mozgásos jellegű kurzusokat, és (3) elméleti és táncos jellegű kurzusokat egyaránt. Háttérváltozóként használtuk az oktatókról az erre vonatkozó adatot. Az 1. ábra a kitöltők arányát mutatja a három csoportban.

1. ábra: A kérdőívet kitöltő oktatók százalékos eloszlása a tanított kurzusok szerint

A digitális-eszközhasználati szokások tekintetében az első kérdés arra vonatkozott, hogy milyen eszközöket használtak az oktatók a távoktatási helyzet előtt és miket használnak most. Egyrészt az látszik az 1. táblázatban, hogy az oktatók nem változ-

tattak alapvetően az eszközök körén, mert ugyanaz a két eszköz volt a leggyakrabban használt a távoktatás előtt is, mint ami a távoktatás alatt, de érthető módon a videokonferencia előkelő helyre került a személyes találkozások hiánya miatt.

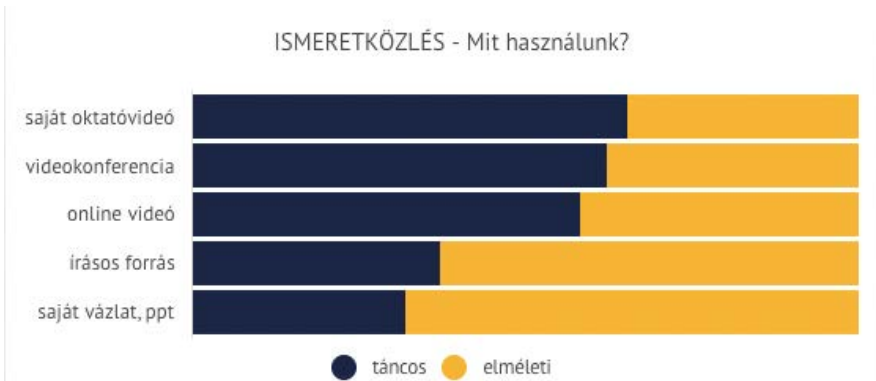
Távoktatás előtt		Távoktatás alatt	
Videó lejátszása	55,4%	Videó lejátszása	81,5%
Word	47,7%	Word	70,8%
Google Drive	35,4%	Videokonferencia	60%

1. táblázat: TOP3 eszköz, amit az oktatók a fenti arányban használtak a különböző időszakokban

Az 1. táblázatban látható eredményre némileg magyarázatot ad az, ami az interjúk során derült ki: nagy különbség volt az oktatók között tekintetben, hogy mennyire voltak nyitottak a digitális eszközök iránt. Volt oktató, aki úgy gondolta, hogy a kialakult helyzet nem kedvez annak, hogy új programok használatát tanulja meg, ezért azokat a digitális eszközöket vette elő, melyeket nap mint nap használt eddig is. Így maradhatott és emelkedhetett jelentősen a Word (szövegszerkesztő) szoftver magas használati aránya is, amely emelkedés azzal magyarázható, hogy az oktatók nagyon sok beadandó dolgozat elkészítését kérték a hallgatóktól – nem csak az elméleti, de még a táncos jellegű kurzusokon is.

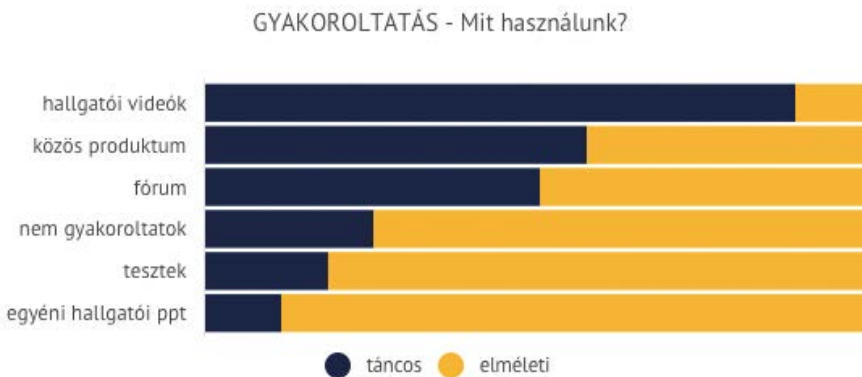
Ugyan a számok azt mutatják, hogy a videokonferencia használata az MTE oktatóinak bevallása szerint hat és félszeresére nőtt a pandémia előtti időszakhoz képest, mégis volt több olyan oktató, aki tudatosan kerülte a szinkron, videokonferenciával megvalósuló órákat. Volt, aki azért kerülte, mert ennél sokkal komolyabb módszertani megoldásnak tartotta, hogy a hallgatók folyamatosan küldjék e-mailben vagy LMS-en keresztül a beadandókat. Volt, aki pedig úgy gondolta, hogy a videokonferencia-alkalmazás használatát meghagyja a táncot oktató kollégáknak, mivel nem szerette volna, ha a hallgatók egész napja csak konferenciabeszélgetésekből állt volna. Ehelyett az LMS fórumában, írásban vitatták meg például a beadandóként készült prezentációkat. Mások pedig úgy érezték, hogy itt az alkalom sok új digitális alkalmazás megismerésére, ezért ők úgy élték meg ezt az időszakot, mint ami alatt rengeteget fejlődött a digitális kompetenciájuk.

Tovább részletezik az alábbi ábrák a fenti, eszközhasználati témakört: a kérdőívben felsoroltunk 3 didaktikai célt, az ismeretközlést, a gyakoroltatást és az ellenőrzés-értékelést, majd arra kértük a kitöltőket, hogy jelöljék meg, a kétféle kurzus típuson belül (táncos vagy elméleti kurzus), hogyan, milyen eszközök segítségével valósítják meg az adott didaktikai célt (2., 3. és 4. ábra).

2. ábra: Milyen arányban használják az egyes digitális eszközöket az oktatók a két különböző típusú kurzuson ismeretközlés esetén?

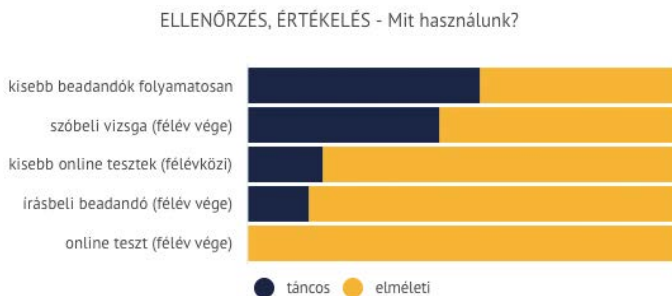
Az ismeretközlés esetében a táncos jellegű órákon nagyobb jelentősége van a saját oktatóvideó elkészítésének, amelyen az oktató bemutatja az adott gyakorlatot, mozdulatsort. Ezekben a kurzusokban kevésbé használnak a kollégák írásos forrásokat vagy saját prezentációkat (2. ábra).

3. ábra: Milyen arányban használják az egyes digitális eszközöket az oktatók a két különböző típusú kurzuson gyakoroltatás esetén?

A gyakoroltatáshoz a táncos jellegű kurzusokon a hallgatói videók elkészítése és az oktatóknak való visszaküldése messze a leggyakrabban használt módszer (3. ábra). Az elméleti órákon pedig az egyéni hallgatói prezentáció elkészítése szolgálja a gyakoroltatás módját. Emellett szintén kedvelt a tesztekkel való gyakoroltatás, és hasonló arányban fordul elő mindkét típusú kurzuson a fórumok használata. Ez az az online kommunikációs terep, ahol hallgató-hallgatóval és hallgató-oktatóval megbeszélheti az ismeretközléssel vagy a gyakoroltatással kapcsolatos kérdéseket, tapasztalatokat.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy bármennyire is szeretnénk, önmagától nem indul be egy LMS kurzusfelületén a fórumban a kommunikáció, hanem kifejezetten szükséges az oktató részéről ennek tervszerű és folyamatos működtetése egészen addig, amíg a hallgatók nem szoknak ehhez hozzá. Továbbá látnunk kell azt is, hogy ha akarjuk, ha nem, a hallgatók készítenek maguknak kommunikációs felületet, amelyből az oktatót kihagyják. De ha sikerül egy jól működő, a felmerülő kérdésekre választ adó fórumot létrehozni, akkor kisebb esély van arra, hogy ezzel párhuzamosan rendszeresen működtetik a saját hallgatói kommunikációs csatornájukat is.

4. ábra: Milyen arányban használják az egyes digitális eszközöket az oktatók a két különböző típusú kurzuson ellenőrzés-értékelés esetén?

A 4. ábra szerint mindkét kurzustípuson kedveltek a félévközi kisebb beadandók az oktatók körében, de emellett sokan vizsgáztatnak félév végén írásban és szóban egyaránt. A táncos és nem táncos jellegű kurzusok közötti különbség leginkább az írásbeli feladatok és online tesztek alkalmazásában mutatkozik meg, mert a táncos jellegű kurzusokon ezek a feladatok kevésbé értelmezhetőek.

Kifejezetten pozitív eredménynek tartjuk azt, hogy a távoktatás ilyen formában való megvalósulását az oktatók többnyire eredményesnek ítélték meg. A táncos jellegű kurzusok oktatói az 1-7-ig tartó skálán átlagosan 4,75-re (medián=5) értékelték az oktatás eredményességét. Az elméleti tárgyakat oktatók pedig ennél jóval magasabb eredményességet jelöltek be: átlag = 5,49 (medián = 6).

Az interjúkban az eredményesség kérdését mélyebben tárgyaltuk. Kiderült, hogy bár a körülményekhez képest tényleg elég sikeresnek tartják a megkérdezett oktatók a félév teljesítését, de azért volt néhány olyan tényező, amely erősen befolyásolta az eredményesség érzését:

- A tanári jelenlét semmivel sem pótolható, a **személyes kontaktus hiánya** néha azt az érzést keltette, hogy nem eredményes a pedagógiai munka. A megkérdezett oktatók elmesélték, hogy ami a kontakt órákon egyszerűen kommunikálható feladatkiadás és -helyesbítés, az a távoktatásban időben elhúzódó levelezés és megnövekedett munkateher az oktatóknak. Az élő egyetemi előadásokon előfordul a humor, a metakommunikáció, és a kérdésekre azonnal választ kap a hallgató. Mindezek nem, vagy csak korlátozottan mutatkoznak meg távoktatási keretek között.
- **Az oktató nem kap azonnali visszajelzést a hallgatóktól** azzal kapcsolatban, hogy megértették-e a tananyagot vagy az adott feladatot. Az oktató a távokta-

tás során csak abból tud kiindulni, hogy a hallgató beküldött feladatmegoldása helyes és kreatív volt-e, valamint hogy hogyan teljesít vizsgahelyzetben. Még a videókonferencia-alkalmazás segítségével tartott elméleti órán is előfordult, hogy a hallgatók többsége kikapcsolta a kameráját, ami a kontrollálhatatlanság érzetét keltette az oktatókban. Volt, aki megemlítette, hogy felszólítani sem lehet a tanítványokat úgy, mint a jelenléti oktatásban, mert sokszor nem is reagáltak a kérésre sem.

- **A tánc esetében befolyásolja az eredményességet a tér, a padló, a megfelelő magasságú rúd vagy adott esetben a tükör hiánya.** Az egyik balettmester szerint akár az egész tartás is elcsúszhat egy rosszul kivitelezett kapaszkodástól, miközben nagyon nehéz távolról a fiatal növendékeket instruálni, hiszen a testtudatuk még nem kellően kialakult ahhoz, hogy a távoli instrukciók mentén tudjanak korrigálni.

A sokféle próbálkozás és kreatív megoldás közben születtek olyan jógyakorlatok is, amelyeket érdemes az oktatói körben megosztani, hogy mások is profitáljanak belőle és adott esetben adaptálni tudják a jógyakorlatot saját tanulócsoportjukra is.

- Egy klasszikus balett oktató kontakt órái hatékonyságát úgy próbálta meg fenntartani, hogy **módszertani tananyagcsomagot** hozott létre, azaz a gyakorlatokat zenével és módszertani kiegészítéssel is ellátta és így rögzítette az egyes témákat. A tanárszakos hallgatók hálával fogadták a modulokat, és előnyként élték meg, hogy bármikor vissza tudták nézni azt. A félév végi beadandóik kreatívak és szakszerűek voltak, tehát a módszertani óra hatékonysága az oktató szerint nőtt.
- A művészképzős fiatal növendékek óráit egy másik oktató videókonferencia-hívással oldotta meg. A szülők engedélyével rögzített heti három órát, és videók alapján a diákok **egyéni mozdulatelemzés-naplót vezettek**. Az oktató célja ezzel a feladattal az volt, hogy a tanulók önreflexiójának és önkorrekciónak segítségével fejlessze a testtudatot. Az oktató ezzel a módszerrel kevesebb tanórai konfliktust és progresszívabb fejlődést figyelt meg, tehát a hatékonyságot e területen is el tudta könyvelni.
- Egy néptánc módszertan oktató olyan tananyagokat készített a távoktatáshoz, melyeket normál oktatási rendben is kiküldhet majd a hallgatóknak online módon. Ennek a hatalmas előnye és szakmai hatékonyságnövelő ereje abban fog megmutatkozni, hogy **az esti képzésben több idejük marad a kontakt órán az előre kiküldött videókkal kapcsolatos kérdések megbeszélésére és a módszertani szakmai vitára** (lásd tükrözött osztályterem módszertana).
- Egy társastánc oktató is próbálta a fizikai tánc hiánya által okozott űrt valami más-sal pótolni, és nagy teret adott a hallgatói kreativitásának és az érzelmek képek és videó által történő elemzésének. „A társastáncban olyan, mintha a férfi barkácsolná össze az asztalt, a nő pedig megteríti. Az akció-reakció megértése nagyon fontos a táncoknál: vezető szerepben van a férfi, akit követ a nő. Mivel most táncolni nem lehetett, próbáltam ezeket a jellegeket videókkal megmutatni, hogy megértsek a társastáncban a társ fogalmát.” A feladatokat felváltották a társastáncokban megjelenő **férfi-nő kapcsolati jellemzők elemzései**. „Nem tölcsésként töltöttem az anyagokat a fejükbe, hanem meggyújtottam a fáklyákat, és lángoltak.”

A nehéz körülmények és a szükségszerűen gyors átállás ellenére úgy tűnik, hogy az oktatóknak jól sikerült alkalmazkodniuk a váratlan, új helyzethez. De hogy ez milyen mértékben okozott az oktatók számára nehézséget, azt egy 1-9-ig tartó skálán jelölhették meg. Az oktatott kurzusok típusa szerint szignifikáns különbség ($p=0,004$) van a 3 alcsoport között. A táncos kurzusokat oktatók élték meg a leginkább kihívásnak a távoktatásra való átállást (átlag=7,23) és ehhez képest az elméleti kurzusok oktatói a közepesnél kicsit nagyobb kihívásként kezelték (átlag=5,5). Azok az oktatók, akik mindkét típusú kurzuson távoktatást folytattak, érezték a legkevésbé kihívásnak az átállást (átlag=4,79). Feltételezhetően azok, akik elméleti és táncos jellegű kurzust is tartanak, nagyon széles oktatásmódszertana tevékenységrepertórárral rendelkezhetnek, és ez adhat magyarázatot arra, hogy miért ez az oktatói csoport érezte a legkevésbé kihívásnak a távoktatásra való átállást.

A kérdőív egyik nyílt végű kérdésére adott válaszokból további részleteket tudunk meg arról, hogy ezek a kihívások milyen természetűek voltak. Pozitívumként említették az oktatók ($n=7$), hogy fel kellett zárkózni és ezáltal fejlődött a digitális kompetenciájuk. Egy-egy oktató azt is pozitív kihívásnak élte meg, hogy mélyültek az elméleti ismeretei, hogy digitális tananyagot fejleszthetett vagy hogy személyesebb lett a kapcsolata a hallgatókkal. A negatív kihívások között leggyakrabban a kommunikációs nehézségeket említették, amelyek többnyire a feladattal kapcsolatos visszajelzések esetében jelentkeztek. Többen jeleztek technikai kihívásokat (gyenge szoftverkörnyezet, hang- és kép késése a videókonferencián), és olyan személyes dolgokat is, mint a munkaidő kereteinek fárasztó kitolódása vagy az adminisztráció nehézségei.

Egy másik nyílt végű kérdésben rákérdeztünk arra, hogy volt-e az oktatóknak hallgatói életkortól, képzési tartalomtól vagy képzési szinttől függő sajátos digitális oktatási eszköze vagy módszere. A megkérdezettek 10%-a válaszolt csak erre a kérdésre. Volt, aki a rövidebb egyéni konzultációkat említette meg, volt, aki szerint mindegyik képzési szinten sikeresen alkalmazható a hallgatói gyűjtőmunka. Egy oktató arról számolt be, hogy a kiscsoportos projektmunka digitális tanulási környezetben is működik. Két oktató pedig tematikus videósorozatot készített a hallgatóknak. Talán a nem megfelelő kérdésfeltevés okozta, hogy a megkérdezett oktató kollégák kevesen és nem pontosan válaszoltak a kérdésre, hiszen pont az volt a kérdés lényege, hogy a hallgatók életkora, a képzési szint vagy a tananyagtartalom befolyásolja-e, hogy milyen digitális eszköz vagy módszer alkalmazható. Sajnos erre nem kapunk kielégítő válaszokat.

Az ezt követő nyílt végű kérdésre, amely a távoktatás pozitív és negatív hatásait tárta fel, a válaszadók 70%-a (46 fő) válaszolt.

Papp-Danka Adrienn | Lanszki Anita

+	-
aktív, motivált hallgatók (7)	páros és formációs táncok betanítása lehetetlen (6)
a hallgatók elkötelezettebbek, felelősségteljesebbek (6)	a személyes kontaktus hiánya miatt demotivált hallgatók (4)
hallgatókkal őszintébb kapcsolat (3)	megnövekedett munkaterhek (4)
az újdonság inspiráló (3)	csak szintentartás lehetséges (3)
kreativitás, közös munka (3)	passzivitás (3)
hallgatói alkalmazkodás, összefogás (2)	megbízhatatlan internetes források (2)
önképzés (2)	otthoni körülmények (2)
tömörségre kell törekedni (1)	nehezebb visszajelzés (2)
egyéni fejlesztés (1)	puskázás (1)
a magatartás javult (1)	zavaró környezeti hangok (1)
	átláthatatlan hallgatói aktivitás (1)
	gyengébb hallgatói figyelem (1)
	gyenge szoftverkörnyezet (1)
	hallgató-tanár kapcsolata gyengül (1)
	nőtt a szintkülönbség a hallgatók közt (1)

2. táblázat: A távoktatás pozitív (+) és negatív (-) hatásai az oktatók szerint

A pozitív és negatív hatások kapcsán óhatatlanul előkerül az a kérdés, hogy egy hirtelen jött távoktatásra kényszerítő helyzet miatt szükséges volt-e módosítani a kurzusok eredeti tematikáját. Ugyanis ahogy az 2. táblázatban is látszik, többen jelezték, hogy bizonyos tananyagrészek megtanítása lehetetlennek tűnt vagy éppen csak a szintentartás volt lehetséges. Az interjúkból kiderült, hogy a klasszikus balett esetében új anyag tanítását nem merték elkezdni a mesterek, helyette a fizikai kondíció megőrzése és a szintentartás volt az elsődleges cél. Hasonlóan a társastáncban is, a táncok kerete ugyanúgy megmaradt, azonban az oktató a figuraanyag feladatokat jobban a növendékek kreativitására bízta. A megkérdezett moderntánc tanár is erősen változtatott a tematikáján, és hangsúlyosabban jelenített meg elméleti elemeket az online táncoktatásban. Ami az elméleti oktatókat illeti, egyik részük egyáltalán nem változtatott a kurzus tematikáján, másik fele pedig legfeljebb csak kis mértékben.

Az oktatói célcsoport véleményét összefoglalva, hadd álljon itt az a pozitív, az interjúalanyok mindegyike által említett igény, miszerint **a távoktatás alatti munka gyűmölcst szeretnék felhasználni majd a későbbiekben is**. Az egyik oktató kolléga azt javasolta, hogy a jövőben a szemeszter alatt folyamatosan, rendszeresen kiküldhethetnének az oktatók hasonló feladatokat, mert az jobban segítené az objektív értékelést, mivel a hagyományos, félév végi szóbeli vizsgán nyújtott egyetlen alkalommal mért teljesítmény sok esetben félrevezető. Két másik oktató szerint pedig a blended (kevert típusú) oktatás bevezetése lenne üdvözítő a járványidőszak vége után is. Ugyanígy szeretnék folytatni a karantén-időszakban kialakított oktatásmódszertani innovációkat azok a tanárok is, akiknek elméleti és gyakorlati kurzusaik is voltak.

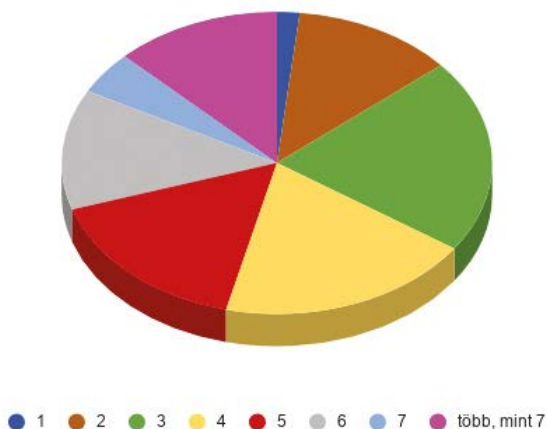
4.2. A hallgatói célcsoportban végzett mérés eredményei

Az Egyetem hallgatói közül 240-en töltötték ki a kérdőívet, akikről a háttérkérdések alapján az alábbiakat tudjuk:

- a kitöltők 68,3%-a nő, 31,7%-a férfi;
- az életkori csoportokat tekintve elmondható, hogy a kitöltők több mint fele (51,7%) 18-22 év közötti, további 35,8%-uk pedig 23-29 év közötti;
- a tizenötféle szakos képzésről egyaránt vannak kitöltők, de ezek közül legnagyobb arányban képviseltették magukat a táncos- és próbavezető BA képzés néptánc szakirányú hallgatói (24,6%).

4.2.1. Eszközhasználat

A hallgatók informális visszajelzéseiből már a félév közben kiderült, hogy számukra nagyon zavaró, hogy kötelező sokféle, különböző online felületet használni a kurzusok, órák sikeres teljesítése érdekében. Az alábbi ábra mutatja, hogy saját bevallásuk szerint hányféle online felületet kellett használniuk. Bizony elég magas azoknak az aránya (45,2%), akik szerint 5 vagy annál több felület használata volt szükséges.

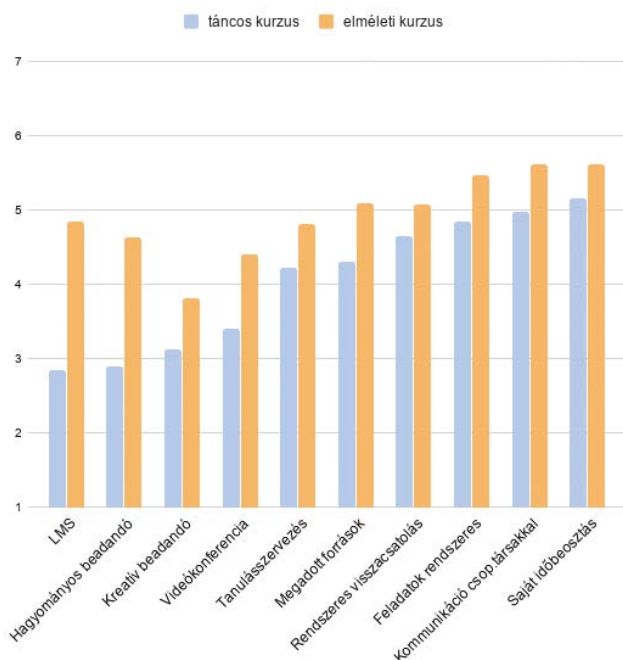

5. ábra: Hány különböző digitális felületet kellett használni a kurzusok teljesítése érdekében?

Az eszközhasználattal kapcsolatban arra is kíváncsiak voltunk, hogy a távoktatásnak köszönhetően változott-e azoknak a digitális eszközöknek a köre, amelyeket a hallgatók aktívan használtak a tanuláshoz. Vagyis felmértük - ahogy az oktatóknál is -, hogy milyen eszközöket használtak a kurzusokon korábban és milyeneket most.

A korábban használtak közül a leggyakrabban említett a Word (73,75%), a Facebook csoport (72,5%), és a videók lejátszása (YouTube) (65,42%). A távoktatásban pedig a Word megtartotta dobogós helyét (89,58%), de megelőzte őt másik két eszköz, amelyet szinte az összes válaszadó használt a távoktatás során: videókonferencia (95,42%) és LMS (92,5%). A használatban történő legnagyobb emelkedés a hallgatói válaszok alapján a videókonferencia esetében történt (38-szoros a korábbiakhoz képest), de a saját videó készítése is majdnem 6-szorosára, az LMS használat pedig négyszeresére nőtt. A Word meglepően magas arányára pedig a sok beadandó dolgozat készítése ad magyarázatot itt is, ahogyan erre lentebb a további hallgatói válaszok is reflektálni fognak.

A hallgatói kérdőívben azt is felmértük, hogy a kurzusok sikeres teljesítését a hallgatók szerint milyen mértékben befolyásolja akár az eszközhasználat, akár a saját önszabályozó tanulás képessége vagy a pedagógus bizonyos oktatásszervezési tevékenysége. Az alábbi grafikon az erre a kérdésre kapott eredményeket szemlélteti, külön a tancos és külön az elméleti kurzusokra vonatkozóan.

6. ábra: Milyen mértékben járulnak hozzá az alábbi tényezők a kurzusok sikeres teljesítéséhez?

Ami egyértelműen jól kirajzolódik a grafikonon, az az, hogy az elméleti típusú órákhoz kapcsolódóan szinte ugyanannyira fontosnak tartanak minden tényezőt a hallgatók. **Legfontosabb a saját időbeosztás, a csoporttársakkal folytatott kommunikáció és a feladatok rendszeres elvégzése.** (Érdemes azt is megjegyezni, hogy ez a 3 tényező teljes mértékben a hallgató saját felelősségi körébe tartozik, tehát elmondható, hogy a hallgatók szerint a kurzus sikeres teljesítése inkább rajtuk múlik, mint a pedagógus oktatásszervezési tevékenységén.) De ettől kevésbé marad el a nem annyira fontos tényezők átlaga is, mint például a **pedagógus tanulásszervezési tevékenysége** vagy a **videókonferencia** jelenléte. Ehhez képest a táncos jellegű kurzusokon sokkal inkább elválnak, hogy mi fontos és mi nem. A **három legfontosabb tevékenység ugyanaz, mint az elméleti órákon**, de ennél jóval elhanyagolhatóbb az LMS használatának szerepe vagy a beadandók szerepe. A különbség tehát a két, merőben eltérő kurzustípus között az, hogy míg az elméleti órákon fontosnak tartják az LMS használatát a hallgatók, és a beadandókat is lényegesnek ítélik meg a kurzus sikeres teljesítéséhez, addig a táncos kurzusokra ez nem igaz. De mindkét kurzustípus sikeres elvégzéséhez az egyéni felelősségi körbe tartozó tényezők a legfontosabbak a hallgatók szerint.

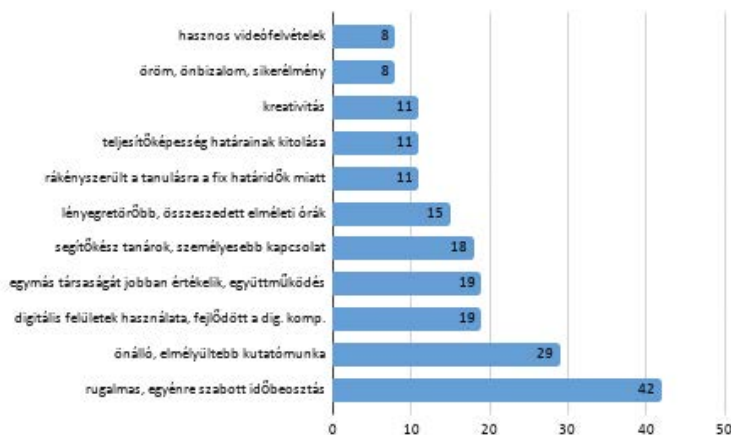
A fenti kérdést egy másik oldalról közelíti meg az, hogy a hallgatók szerint mennyire eredményesen kivitelezhető a távoktatásban egy elméleti és egy táncos kurzus. A hallgatók véleménye alapján **az elméleti kurzus inkább eredményes a digitális távoktatásban:** az 1-7-ig tartó skálán 5,32 az átlag (medián = 6), míg a **táncos jellegű kurzus távoktatási formáját szinte egyáltalán nem tartják eredményesnek a hallgatók:** az 1-7-ig tartó skálán 2,44 az átlag (medián = 2). Ennek okairól, amiért a hallgatók is ezen a véleményen lehetnek, az oktatói célcsoport kutatási eredményeiről szóló fejezetben sokat írtunk, hiszen a pedagógusok is érzékelték a nehézségeket, melyek közül a legkellemetlenebb talán az volt, hogy a táncos kurzusokon új anyag közlése szóba sem jött, hanem csak a szintentartás volt az elsődleges cél.

4.2.2. A távoktatás előnyei és hátrányai

A kérdőív nyílt végű kérdéseivel - ahogy azt az oktatóknál is tettük - a távoktatás pozitív és negatív hatásait szeretnénk volna feltárni. A pozitívumokra 111 hallgató (46,2%) adott bővebben kifejtett választ. Kiemelkedően sokan (n=42) említették, hogy a távoktatás ideje alatt rugalmasan és saját egyéni tempójukhoz szabottan alakították ki időbeosztásukat, melyhez logikailag kapcsolódik, hogy a hallgatók örömmel vettek részt önálló, elmélyülést igénylő kutatómunkában (7. ábra).

„Többnyire saját időbeosztásom szerint szervezhettem a tanulási folyamatot, nem voltak (sokszor fölösleges) kontaktórák, ahol ülni kellett annak ellenére, hogy vizsgára máshonnan/máshogyan tudok optimálisan felkészülni.”

„Azokat a feladatokat rendkívül hasznosnak és értékesnek találtam, amelyekben a tananyag kidolgozása/ jelzetbe foglalása volt található, mert az így leadott tananyagot „saját nyelvünkre” formálva tanulhattuk meg, ráadásul így egy visszajelzést is adhattunk mit érte tünk/ fogtunk fel belőle.”

7. ábra: A távoktatás pozitívumai a hallgatók szerint

Számos hallgató érezte úgy, hogy ebben az időszakban a digitális felületek használata révén fejlődött a digitális kompetenciája (n=19).

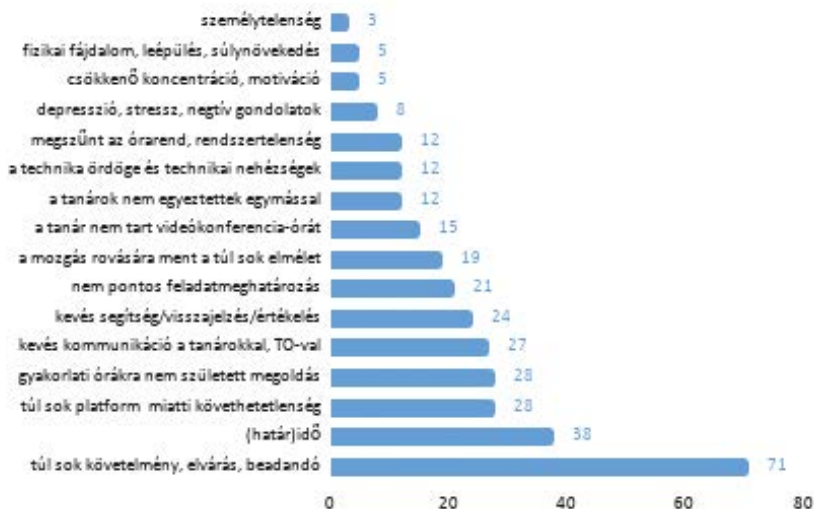
„Jobban értékelik az elméleti tantárgyakba befektetett energiát, folyamatosan tanulom azokat, nem csak vizsgára bemagolok 20 random tételt, amit másnapra elfelejtek. Több videót várnak el tőlünk, emiatt annak szerkesztésében, felvételében, benne szereplésében is fejlődtem.”

Többen nemcsak saját magukra vonatkozó dolgokat osztottak meg, hanem az oktatókat is minősítették: segítőkészséget tapasztaltak az oktatók oldaláról (n=18) és összeszedett óravezetést, tanítást (n=15).

„A konferencia hívások segítségével az elméleti órák ugyanolyan hatékonysággal megvalósíthatóak, könnyebbé jelent, hogy nem kell felutazni, itthonról meg tudjuk beszélni a fontos tudnivalókat. Az elméleti tudás ugyanúgy elmélyíthető, mint az iskolában, a kommunikáció megoldható.”

„Nagyon örültem, hogy egyes pedagógusok rövid időn belül meg tudták tanulni a course garden platform kezelését, így a legtöbben ott küldtek a kért feladatokat. Számomra pozitív volt, hogy egyes pedagógusok olyan feladattal álltak elénk, melyben saját véleményünket kellett kifejteni. Véleményem szerint, ha az elméleti órák pedagógusai mind azonos platformon dolgoznának sokkal egyszerűbb lett volna, de rövid idő alatt ez is sikeres megoldás volt. Ha ezt meg lehetne oldani és fejleszteni, akár, mint az Erdélyben működő kihelyezett tagozaton itt is meglehetne oldani az elméleti órák tömbösítését, mivel a legtöbben vidékről járnak.”

A számos pozitív visszajelzés mellett negatív visszajelzéseket is kapott az Egyetem a távoktatásról (8. ábra). Ezek ismerete és feldolgozása lehetőséget ad az intézménynek és dolgozóinak, hogy fejlődjön oktatásszervezési vagy adminisztrációs területen.

8. ábra: A távoktatás negatívumai a hallgatók szerint

A legtöbb hallgató a túlterhelést, a magas elvárásokat és a sok beadandót sérelmezte (n=71).

„Esti tagozatos egyetemi szakból, mostanra nappali tagozatosként fejezhetem be a félévet, mivel körülbelül 2 hónapja minden egyes nap reggeltől estig rákényszerültem a feladatok megvalósítására, hiszen ha egy napot is kihagytam, akkor már elcsúsztam a határidőkkel, amelyek nem mellesleg 4 különböző felületen érkeztek és nagyon megnehezítették számomra a feladatok követését.”

„Tanáraink egymás közti kommunikációja nem tudom mennyire volt megoldható, de mindenféleképpen elengedhetetlen lett volna, hiszen gyakorlatilag minden oktató a saját gondolatmenete és beosztása szerint küldte ki a beadandóit. Így tömbösítve kaptunk egyszerre egy-két hetes határidőre 5-10 beadandót, majd hosszabb szünet következett, és újra tömbösítve kaptuk a feladatokat, nem pedig napról-napra beosztva. Ezen feladatok teljesítése sem 1-2 órát vett igénybe (van kivétel), legtöbbször 3-4, akár 5 órát is dolgozni kellett velük.”

A fenti hallgatóktól idézett válaszok több problémakört érintenek, melyek közül egy a túlterhelés, a túl sok feladat. Emellett negatívumként jelenik több válaszban a túl sok digitális felület használatának nehézsége (n=28), vagy a nem megfelelő kommunikáció (n=27).

„A több platformon történő szétszórt információközlés a pedagógusok felől, mely szinte teljes mértékben átláthatatlan, valamint a beadandó projektek körülbelül egy időpontra történő kérése, mely a tükrözi, hogy a pedagógusok valószínűleg nem kommunikálnak egymással megfelelően.”

„Sokszor nem jutott el hozzám pár fontos információ, mert a tanárok rossz helyen hirdették meg a tesztek vagy beadandók időpontját. Jó lett volna, ha valamilyen közös rendszert követnek a tanárok.”

Nagyon érdekes és a jövőre nézve különösen fontos feltárni majd a hallgatók ismeretét, nézeteit, attitűdjeit a távoktatással kapcsolatban. Sokan fogalmaztak meg kritikát azzal kapcsolatban, hogy amit egyes oktatók csináltak, az valóban távoktatás-e vagy sem. Ilyen például annak sérelmezése, hogy a tanár nem tart videókonferenciát (n=15) vagy hogy megszűnt az órarend, ami a rendszertelenség érzését váltotta ki (n=12).

„Az nem távoktatás, hogy megszórjuk a diákokat mindenféle beadandóval! Reggeltől-estig a gép előtt ülök, amitől a szemem kiszárad és a fejem fáj. A beadandók nem segítenek hozzá a vizsgaidőszak teljesítéséhez, véleményem szerint. Az online megtartott órák sokkal jobban hozzájárulnak a sikeres vizsgákhoz! Sajnos nálunk elég kevés tanár választotta a videókonferenciás oktatást.”

„Az elméleti órák nagy része nem volt online megtartva, helyette olvasnivalókat és beadandókat kaptunk, amik sokszor sokkal több idő és energia befektetést igényeltek, mint egy másfél órás előadáson való részvétel. Az elméleti órák nagy része véleményem szerint teljes értékűen megtartható lett volna online is, ennek ellenére ezt nagyon kevesen vállalták. A pedagógus által elmondott, jól összefoglalt anyag hiányának pótlása más forrásból rendkívül sok energiát igényel.”

5. ÖSSZEGZÉS - FEJLŐDÉSI LEHETŐSÉGEK

A kapott eredmények – különösen hallgatói oldalon – sok esetben összecsengenek a 2. fejezetben idézett egyéb kutatási eredményekkel. Az ELTE TÓK-on például hasonlóan éltek meg a távoktatást a hallgatók, mint az „MTE-n: „nincs igazán tanítás, csak feladatok és számonkérés”. De szintén visszaköszön (pontos számok nélkül) az MTE hallgatóinak véleményében a HÖÖK kutatás eredménye is, mely szerint a hallgatók 42%-a kiválthatónak tartja a kontaktórákat távoktatással.

A pandémia okozta rendkívüli távoktatási helyzetből a Magyar Táncművészeti Egyetem nagyon sokat tanulhat: hallgatók, oktatók, adminisztrációs munkatársak és intézményvezetők egyaránt. Hiszen egyrészt kiderültek olyan pozitív működési jellemzők, amelyekről korábban keveset tudtunk, másrészt pedig nyilvánosságra került számos olyan terület, ahol viszont fejlődünk és javítanunk kell a működésben, az oktatásban.

Az elméleti oktatás az MTE-n is – ahogy más egyetemeken is –, részben vagy egészben kiváltható lenne távoktatással, amely vélhetően igen hatékonyan működhetne, ha a most végzett kutatás eredményeit tudatosan felhasználnánk a jövőbeni munkában. Ha ez nem is fog megtörténni, akkor is fejlődést értünk el ez alatt a 3 hónap alatt az oktatók digitális eszközhasználati gyakorlatában és sok

esetben a tananyagok kidolgozásában és rendszerezésében is. Mindez kedvező alapot teremtett ahhoz, hogy a jövő tanévben – egységesítve az LMS használatát –, elinduljunk a blended learning felé.

Az elméleti oktatás kedvező változása mellett azonban, az MTE lényegét és esszenciáját meghatározó táncművészeti oktatás nagymértékben sérült a távoktatás alatt. Láttuk, hogy mennyi nehézség merült fel ezen a téren, amelyek viszont – szemben az elméleti órákon tapasztalt nehézségekkel – bármennyire is törekednénk, nem változtathatók meg. Hiszen nem tudjuk befolyásolni a hallgatók otthoni, táncra alkalmas vagy éppen nem alkalmas környezetét, és nem tudjuk fizikai kontaktus nélkül megtanítani magát a táncot.

Az oktatói interjúban elhangzottak szerint a hallgatók kezdeti lelkesedése, motivációja az idővel egyenes arányban csökkent a pandémia alatt. Mert – ahogy az egyik interjúalany fogalmazott – „a tanár személyes karizmáját semmi sem pótolja. Nincs az a Zoom, amin ez átjönne, hogy ott állok, és körülöttem ülnek öten. Ezt semmi sem pótolja. Ha benne vagyunk egy tréningben, csúcson van az adrenalin, mozgunk és szól a zene, és közben mondok valamit. Most pedig mindenki otthon ül a kanapéján 50-es pulzussal, és így nem jön át úgy az üzenet, mint egy háromdimenziós szituációban.”

Függetlenül attól, hogy elméleti vagy táncos jellegű kurzusok oktatásáról beszélünk, reflektálni kell intézményi szinten arra a hallgatói és oktatói tapasztalatra is, mely szerint a kommunikáció és a hallgató egyéni munkavégzése nagyon dögös volt. Ennek okát egy interjúalany a következőképpen fogalmazta meg: a hagyományos oktatásban **„a hallgatók számára csak input van, egy irányba megy az információ, ülnek csendben a tanórákon, a tanár leadja az anyagot, és nekik meg csak emészteni kell. Kapják az ingert, és kész. Az online oktatásban viszont kétirányú kommunikáció kellene, hogy legyen, de a hallgatóknak ez egy szokatlan szituáció.** A legtöbb táncos hallgatónak olyan a tánc, mint aki angolul tanul, de csak passzív szókéncse van: mindent ért, de nem tud megszólalni. Jó lenne, ha mernének hibázni, kérdezni, kombinálni, felfedezni az alkotást.”

A kapott eredmények alapján megfogalmazható legalább három oktatásszervezési javaslat, amelyek egy hasonló helyzetben, de akár blended oktatásban is hatékonyabbá tehetik oktatási-nevelési munkánkat. Ezek a következők:

1. Egységes, zárt rendszerű LMS használata, melynek célja a platformok számának csökkentése, ezáltal az oktatók és hallgatók közti gördülékeny és rendszeres kommunikáció és tanulásmenedzsment lebonyolítása.
2. A digitális eszközök módszertanba ágyazott használatáról oktatás és mentorálás szervezése az oktatók és a hallgatók számára is.
3. Rendszeres megbeszélések szervezeti egységenként vagy azonos hallgatói kört tanítók között, melyeken egyéni jógyakorlatokat oszthatnak meg egymással az oktatók, valamint sort keríthetnek a problémás helyzetek megbeszélésére, a hallgatók tanulási progressiójának áttekintésére.

Irodalomjegyzék

- 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet 4. § b) pont. *Magyar Közlöny*. file:///C:/Users/Lanszki%20Anita/Downloads/MK_20_040.pdf
2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról 108. § 44. pont. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100204.tv>
- A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának Közleménye (2020, May 9). mti.hu. http://os.mti.hu/hirek/153066/a_hallgatoi_onkormanyzatok_orszagos_konferenciaja_kozlemenye
- Gonzalez, T., M.A. de la Rubia, Hincz, K. P., Comas-Lopez, M., Subirats, L., Fort, S., & Sacha, G. M. (2020). *Influence of COVID-19 confinement in students performance in higher education*. <https://doi.org/10.35542/osf.io/9zuac>
- Gócza, A. (Host). (2020, June 8). Online tanítás. Interjú Lőrinc Katalinnal, Novák Eszterrel és Bocsárdi Lászlóval. *Hangosító 18. A Színház folyóirat podcast-je*. <http://szinhaz.net/2020/06/08/hangosito-a-szinhaz-folyoirat-podcast-je-18/?fbclid=IwAR3mEThIXOMARPvww4ex8XyRzSj34pHpWSNlftq4mtaL-TUcY-DEok5cS7HQ>
- HÖÖK (2020, May 9.). *HÖÖK távoktatás felmérés* [Image attached] [Status update]. Facebook. <https://www.facebook.com/hallgatok/posts/2904157202967280>
- Lanszki, A. (2016). A digitális történet mint önreprezentáció a Magyar Táncművészeti Főiskola hallgatói körében. Egy nem reprezentatív felmérés eredményei. In G. Bolvári-Takács, A. Németh, & G. Perger (Eds.), *Tánc és társadalom. V. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Főiskolán 2015. november 17–18.* (pp. 148–155). Magyar Táncművészeti Főiskola.
- Lanszki, A., & Bólya, A. M. (2018). E-Dance History – Online eszközök tanulástámogató hatása az MTE tánc történet tárgyának angol nyelvű oktatásában. In G. Bolvári-Takács, A. Németh, & G. Perger (Eds.), *Táncművészet és intellektualitás. VI. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Egyetemen 2017. november 17–18.* (pp. 178–184). Magyar Táncművészeti Egyetem.
- Lőrinc, K. (2018). Szellemi nyitottság mint a táncalkotói kreativitás feltétele az oktatás felelősségének aspektusából. In Bolvári-Takács, G., Németh, A., & Perger, G. (Eds.), *Táncművészet és intellektualitás. VI. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia a Magyar Táncművészeti Egyetemen 2017. november 17–18.* (pp. 164–167). Magyar Táncművészeti Egyetem.
- Rektori körlevél a 2019/2020 tanév 2. félévének módosított oktatási rendjéről. Magyar Táncművészeti Egyetem (2020, April 16). mte.eu. <http://mte.eu/wp-content/uploads/2020/04/Rektori-k%C3%B6rlev%C3%A9l-a-2019-2020.-tan%C3%A9v-2.-f%C3%A9l%C3%A9v-m%C3%B3dos%C3%ADtott-oktat%C3%A1si-rend-1.pdf>
- Rektori körlevél a Koreográfus- és Táncpedagógus-képző Intézet 2019/2020 tanév 2. félévének módosított oktatási rendjéről (2020, May 19). mte.eu. <http://mte.eu/wp-content/uploads/2020/05/Koreogr%C3%A1fus-%C3%A9s-T%C3%A1ncpedag%C3%B3gus-k%C3%A9pz%C5%91-Int%C3%A9zet-20192020.-tan%C3%A9v-2.-f%C3%A9l%C3%A9v-m%C3%A1sodik-f%C3%A9l%C3%A9v-m%C3%B3dos%C3%ADtott-oktat%C3%A1si-rendje-let%C3%B6lhet%C5%91-itt..pdf>

- Rektori körlevél a Táncművész-képző Intézet 2019/2020 tanév 2. félévének módosított oktatási rendjéről (2020, May 19). mte.eu. <http://mte.eu/wp-content/uploads/2020/05/T%C3%A1ncm%C5%B1v%C3%A9szk%C3%A9pz%C5%91-Int%C3%A9zet-2019-2020.-tan%C3%A9v-2.-f%C3%A9l%C3%A9vi-m%C3%B3dos%C3%ADtott-oktat%C3%A1si-rendj%C3%A9r%C5%91.pdf>
- Sahu, P. (2020). *Closure of Universities Due to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Impact on Education and Mental Health of Students and Academic Staff*. *Cureus*, 12(4). <https://doi.org/10.7759/cureus.7541>
- Serfőző, M., F. Lassú, Zs., Svraka, B., & Aggné Pirka, V. (2020). *Az online térben is az emberi tényező a legfontosabb. Hallgatói visszajelzések a távolléti oktatásról*. https://www.tok.elte.hu/dstore/document/1140/TÁVOK%20rövid%20beszámoló_kész.pdf
- Zhu, X., & Liu, J. (2020). *Education in and After Covid-19: Immediate Responses and Long-Term Visions*. *Postdigital Science and Education*. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00126-3>